

НАРЕДБА № 54 ОТ 28 НОЕМВРИ 2002 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ НА НАБЛЮДЕНИЕ, ДИАГНОСТИКА, ПРОГНОЗА И СИГНАЛИЗАЦИЯ ЗА БОРБА С ВРЕДИТЕЛИТЕ ПО ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРИТЕ

Обн. ДВ. бр.114 от 6 Декември 2002г.

**Раздел I.
Общи положения**

Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат условията и редът за организиране дейността на системата за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация за борба с вредителите по земеделските култури и растителната продукция в Република България.

(2) Дейността се осъществява чрез:

1. системни наблюдения за появата, разпространението, плътността и степента на нападение по земеделските култури и растителната продукция на икономически важните вредители и на естествените им регулатори (ентомофаги, акарифаги, причинители на болести и др.);

2. определяне на видовата принадлежност на неприятелите, болестите и плевелите с цел съставяне на прогнози и борба;

3. проследяване фенологичното развитие на земеделските култури и техните вредители с цел установяване на подходящите срокове за борба;

4. сигнализиране на сроковете за извършване обследване на земеделските култури, за установяване появата и плътността на вредителите и определяне моментите, методите и средствата за борба с тях.

Чл. 2. Държавната политика в областта на растителнозащитната диагностика, прогноза и сигнализация се осъществява от Министерството на земеделието и горите (МЗГ) чрез Националната служба за растителна защита (НСРЗ).

Чл. 3. Националната служба за растителна защита и нейните регионални служби за растителна защита (РСРЗ) събират и предоставят информация за появата, разпространението и развитието на вредителите по земеделските култури, определят оптималните срокове и средствата за борба с вредителите, издават информационни бюлетини.

Чл. 4. Министърът на земеделието и горите по предложение на генералния директор на НСРЗ ежегодно в срок до 30 януари утвърждава списък на икономически важните вредители по земеделските култури, за които се извършват наблюдения (мониторинг), диагностика, прогноза и сигнализация.

Раздел II.

Структура на системата за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация

Чл. 5. Системата за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация има следната структура:

1. Национална служба за растителна защита - отдел "Растителна защита" и Централна лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР);

2. в РСРЗ - отдели "Растителна защита"; регионални пунктове за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация; диагностични лаборатории към РСРЗ;

3. районни пунктове за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация в агроекологичните райони към РСРЗ;

4. мрежа от нещатни сътрудници за извършване на наблюдения и диагностика на вредителите и изготвяне на отчети за фитосанитарната обстановка в съответния агроекологичен район.

Чл. 6. Към РСРЗ се определят агроекологични райони съгласно приложението.

Раздел III.

Цел и дейности на системата за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация в растителната защита

Чл. 7. Целта на системата за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация в растителната защита е опазване на земеделските култури и растителната продукция от вредители и се осъществява чрез събиране, обработване, използване и съхранение на информацията за появата, разпространението, плътността и развитието на вредителите и естествените им регулатори (ентомофаги, акарифаги, причинители на болести и др.).

Чл. 8. В изпълнение на целта по чл. 7 служителите от отделите "Растителна защита" към РСРЗ извършват следните дейности:

1. маршрутни обследвания за установяване разпространението на вредителите и фитосанитарното състояние на земеделските култури;

2. редовни наблюдения за появата и развитието на икономически важните вредители по земеделските култури;

3. диагностика на вредителите и на повредите от тях, което обхваща:

а) визуален преглед, микроскопиране, изолиране, биологичен и серологичен анализ и др. при болестите;

б) морфологични и други белези при установяване идентичността на видовете неприятели и плевели;

в) здравен анализ на посевния материал;

4. прогнозиране появата, разпространението, плътността, развитието и вредността на вредителите - фенологични, краткосрочни, годишни и многогодишни прогнози;

5. изготвяне информационни бюлетини и други средства и материали за оповестяване на:

а) сроковете за обследване на земеделските култури;

б) сроковете, средствата и начините за провеждане на необходимите растителнозащитни мероприятия;

в) появата на каламитети и епифитотии;

6. отчитане и оценки на резултатите от проведените растителнозащитни мероприятия;

7. поддържане на база данни за появилите се вредители по земеделските култури и проведената борба;

8. съставяне и поддържане на база данни за фенологичното развитие на земеделските култури и основни метеорологични данни за нуждите на прогнозата и сигнализацията.

Чл. 9. Районните служби за растителна защита изготвят и съхраняват следната документация:

1. дневници за фенологичното развитие на вредителите, земеделските култури и метеорологични данни за района;

2. периодичен бюлетин за информиране на земеделските производители за поява, разпространение, плътност, развитие, степен на нападение, срокове, начини и средства за борба с вредителите по земеделските култури;

3. отчети за фитосанитарната обстановка в региона и проведената растителна защита;

4. прогноза за очакваното нападение на земеделските култури от вредители през следващата година;

5. здравни свидетелства за първо и второ размножение на посевния материал;

6. шестмесечен и годишен отчет за дейността по диагностика, прогноза и сигнализация в региона.

Чл. 10. В изпълнение на целта по чл. 7 служителите от НСРЗ извършват следните дейности:

1. обобщават и анализират седмичните данни от РСРЗ за разпространението, фенологията, плътността и степента на нападение на вредителите по земеделските култури по чл. 4 и изготвят информация за фитосанитарното състояние на земеделските култури;

2. анализират тенденциите в развитието на вредителите по чл. 4 с цел предвиждане на масовата им поява в различните агроекологични райони в страната;

3. методично подпомагат РСРЗ в дейността им, свързана с наблюдението, диагностиката, прогнозата и сигнализацията;

4. създават и съхраняват национална база данни за информацията, събирана по чл. 3;

5. разработват средносрочни и годишни прогнози за появата на болестите и неприятелите по земеделските култури в различните агроекологични райони;

6. изготвят шестмесечен и годишен отчет за цялостната дейност по наблюдението, диагностиката, прогнозата и сигнализацията;

7. издават периодично национален бюлетин за появата, разпространението,

плътността, развитието, степента на нападение, начините и средствата за борба с вредителите по земеделските култури;

8. организират курсове за обучение и повишаване квалификацията на специалистите и сътрудниците, които извършват наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация;

9. предлагат на генералния директор на НСРЗ сключването на договори за научното обслужване на системата за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация с научните институти в системата на МЗГ, университетите и научните институти към Българската академия на науките за:

а) развитие и адаптиране на съществуващите методи за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация;

б) разработване на растителнозащитни системи (методики, методи и технологии) за наблюдение, диагностика и борба с вредителите;

в) разработване на технологии за добрата растителнозащитна практика, биологична и интегрирана растителна защита;

г) провеждане на курсове за повишаване на квалификацията на специалистите за наблюдение, диагностика, прогноза и сигнализация.

Чл. 11. В изпълнение на целта по чл. 7 Централната лаборатория по карантина на растенията:

1. извършва фитосанитарна лабораторна експертиза и окончателна диагностика и идентификация на вредителите;

2. ръководи методически и контролира дейността по здравната експертиза на семенния материал; извършва здравни анализи и арбитражни проби на семена от супер елит и елит съгласно БДС и издава здравно свидетелство.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "фитосанитарно наблюдение (мониторинг)" е методологичен инструментариум и технология за събиране на необходимата по обем и качество информация за вредителите и фитосанитарната обстановка за целите на диагностиката, прогнозата и сигнализацията;

2. "системни наблюдения" са редовни, съобразени с биологията на вредителите наблюдения, с цел установяване на тяхната поява и динамика на развитие, както и за настъпването на критичните фенофази на земеделските култури;

3. "прогноза" е предвиждане появата, разпространението, развитието и вредата от болести и неприятели по земеделските култури:

а) "фенологична прогноза" е предвиждане появата и продължителността на различните стадии (фази) от развитието на вредителите и земеделските култури;

б) "краткосрочна прогноза" е предвиждане появата и развитието на вредителите за срок от три дни до един месец;

в) "средносрочна прогноза" е предвиждане развитието на вредителите за срок от една седмица до два месеца;

г) "дългосрочна прогноза" е предвиждане нападението от вредители през

вегетационния период;

д) "годишна прогноза" е предвиждане на най-вероятните каламитетни и епифитотични прояви, очаквания размер на нападнатите площи и периодите на числения максимум от вредители през следващата година;

е) "актуализираща прогноза" е коригиране на дългосрочна или годишна прогноза, в зависимост от метеорологичните условия, презимувалия запас от вредителите и други фактори;

4. "сигнализация" е определянето на оптималните срокове за борба срещу болестите и неприятелите;

5. "диагностика" е съвкупност от методи и средства, с помощта на които се прави заключение за видовата принадлежност на даден вредител;

6. "икономически важни вредители" са болести, неприятели и плевели, които се явяват ежегодно и предизвикват значителни загуби на земеделска продукция, ако не се проведат необходимите растителнозащитни мероприятия;

7. "праг на икономическа вредност" е количеството (плътността) на неприятелите или степента на нападение при болестите на единица площ, едно растение, един лист, един плод и пр., при което загубите от тях, изразени стойностно, се равняват на двойните преки парични разходи, необходими за химична борба;

8. "каламитет" е масова поява на неприятели, свързана с нанасянето на значителни загуби на земеделските култури (растенията), в течение на определен период от време, на територията на отделен район или за страната;

9. "епифитотия" е развитие на болестта "X" по растенията, във времето и пространството, което включва рязкото нарастване и понижаване на честотата на заболяването в течение на определен период от време на територията на отделен район или за страната в диапазона от "0" до "1";

10. "добра растителнозащитна практика" включва принципите на интегрираната борба и правилата за добрата земеделска практика;

11. "нешатни сътрудници" са лица със свидетелство за професионална квалификация от отрасловите професионални училища към МЗГ или диплома за висше образование по образователно-квалификационната степен "бакалавър-агроном" или "магистър-агроном" по растителна защита, с които е сключен договор за извършване на наблюдения за появата, разпространението, плътността и степента на нападение от определени вредители по земеделските култури в посочен агроекологичен район;

12. "интегрирана растителна защита" е рационалното прилагане на комбинация от биологични, биотехнологични, химични, физични, агротехнически и селекционни мерки, където използването на химични продукти за растителна защита е ограничено до определен минимум, необходим за поддържане на популацията от вредители и загубите от тях, в граници под прага на икономическа вредност;

13. "правила за добра земеделска практика" са препоръки, изготвени в съответствие с изискванията на Европейската комисия, налагаща мониторинг на водите с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;

14. "биологична растителна защита" е използване на паразити, хищници и патогени и на продуктите от тяхната жизнена дейност за регулиране плътността на вредните видове и създаване на условия, благоприятни за полезната дейност;

15. "акарифаг" е организъм, хранещ се с акари;

16. "фитофаг" е организъм, хранещ се с растения;

17. "паразит" е организъм, използващ частично или напълно друг организъм в

качеството на среда за обитание и източник на храна, за да достигне до полова зрелост;
 18. "хищник" е свободно живеещ организъм, който се храни с животни, като ги убива.

Заклучителни разпоредби

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 7, т. 3 от Закона за защита на растенията (обн., ДВ, бр. 91 от 1997 г.; изм., бр. 90 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 96 от 2001 г.) и отменя Наредба № 17 от 1995 г. за дейността на системата по прогноза и сигнализация в растителната защита (обн., ДВ, бр. 68 от 1995 г.; изм. и доп., бр. 114 от 1997 г.).

§ 3. Изпълнението на наредбата се възлага на генералния директор на Националната служба за растителна защита.

Приложение към чл. 6

Агроекологични райони към РСРЗ

РСРЗ	Район	Център	Общини
1	2	3	4
1. Благоев-град	Благоев-град	Благоев-град	Благоев-град
	Разлог	Разлог	Симитли Разлог Банско Белица Якоруда
	Гоце Делчев	Гоце Делчев	Гоце Делчев Гърмен Хаджи Димово
	Петричко - Сандански	Петрич	Петрич Сандански Струмяни Кресна
2. Бургас	Бургас	Бургас	Бургас Камено Созопол
	Поморие	Поморие	Поморие Несебър
	Царево	Царево	Царево Приморско
	Карнобат	Карнобат	Малко Търново Карнобат

		Айтос	Айтос	Сунгурларе
		Средец	Средец	Айтос
3.	Варна	Черноморски	Варна	Руен
		Вълчи дол	Вълчи дол	Средец
		Провадия	Провадия	Варна
		Камчийски	Дългопол	Аксаково
	Търговище	Търговище	Търговище	Белослав
		Попово	Попово	Аврен
		Омуртаг	Омуртаг	Вълчи дол
	Шумен	Шумен	Шумен	Суворово
		Велики Преслав	Велики Преслав	Ветрино
		Каолиново	Каолиново	Провадия
				Девня
				Дългопол
				Долен чифлик
				Бяла
				Търговище
				Попово
				Опака
				Омуртаг
				Антоново
				Шумен
				Нови пазар
				Каспичан
				Велики
				Преслав
				Смядово
				Върбица
				Каолиново
				Никола
				Козлево
				Венец
				Хитрино
4.	Велико Търново	Велико Търново	Велико Търново	Велико Търново
		Павликени	Павликени	Горна
		Свищов	Свищов	Оряховица
		Елена	Елена	Стражица
		Габрово	Габрово	Лясковец
				Павликени
				Сухиндол
				Полски
				Тръмбеш
				Свищов
				Елена
				Златарица
				Габрово

		Севлиево	Дряново Трявна Севлиево	Севлиево
5.	Видин	Видин	Видин	Видин Ново село Брегово Кула Бойница Грамада
		Кула	Кула	
		Димово	Макреш Димово Ружинци Белоградчик Чупрене	Димово
6.	Враца	Враца	Враца	Враца Криводол Мездра Роман Бяла Слатина Борован Оряхово Козлодуй Мизия Хайредин
		Бяла Слатина	Бяла Слатина	Монтана Бойчиновци Георги Дамяново Чипровци Берковица Вършец
		Оряхово	Оряхово	Лом Вълчедръм Якимово Медковец Брусарци
	Монтана	Монтана	Монтана	
		Лом	Лом	
7.	Кюстендил	Кюстендил	Кюстендил	Кюстендил Невестино Трекляно Дупница Бобов дол Сапарева баня Бобошево Кочериново Рила
		Дупница	Дупница	
		Бобошево	Бобошево	

8.	Плевен	Плевен	Плевен	Плевен Пордим Левски	
		Долни Дъбник	Долни Дъбник	Долни Дъбник Червен бряг	
		Кнежа	Кнежа	Кнежа Искър	
		Гулянци	Гулянци	Гулянци Долна Митрополия	
		Белене	Белене	Белене Никопол	
	Ловеч	Ловеч	Ловеч	Ловеч Летница	
		Троян	Троян	Троян Априлци	
		Луковит	Луковит	Луковит Угърчин	
		Тетевен	Тетевен	Тетевен Ябланица	
9.	Пловдив	Пловдив	Пловдив	Пловдив Община "Родопи" Община "Марица" Стамболийски Перущица Кричим	
		Садово	Садово	Садово Първомай Асеновград Лъки	
		Брезово	Брезово	Брезово Раковски	
		Карлово	Карлово	Карлово Хисар	
		Съединение	Съединение	Съединение Калояново	
		Пазарджик	Пазарджик	Пазарджик	Пазарджик Септември Лесичово
			Родопски	Велинград	Белово Велинград Ракитово Батак Пещера

	Средно-горски	Панагюрище	Брацигово Панагюрище Стрелча
Смолян	Смолян	Смолян	Смолян Борино Чепеларе Девин Доспат
	Златоград	Златоград	Златоград Неделино Мадан Рудозем Баните
10. Русе	Русе	Русе	Русе Иваново
	Бяла	Бяла	Бяла Ценово
	Две могили	Две могили	Две могили Борово
Разград	Сливо поле Вятово Разград	Сливо поле Вятово Разград	Сливо поле Вятово Разград Лозница Цар Калоян
	Кубрат	Кубрат	Кубрат Завет
	Исперих	Исперих	Исперих Самуил
11. Добрич	Централен район	Добрич	Добрич - град селска Генерал Тошево
	Край-морски	Каварна	Каварна Шабла Балчик
	Тервел	Тервел	Тервел Крушари
Силистра	Силистра	Силистра	Силистра Ситово Кайнарджа
	Тутракан	Тутракан	Тутракан Главиница
	Дулово	Дулово	Дулово Алфатар

12.	София	София	София	София-град
		Костин-брод	Костин-брод	Костин-брод
				Божурище
				Сливница
				Драгоман
				Годеч
		Своге	Своге	
		Самоков	Самоков	
			Долна баня	
			Костенец	
		Ботевград	Ботевград	
			Правец	
			Етрополе	
		Елин	Елин	
		Пелин	Пелин	
			Горна Малина	
			Ихтиман	
		Златица - Пирдоп	Златица	
			Пирдоп	
			Антон	
			Мирково	
			Чавдар	
			Челопеч	
			Копривщица	
	Перник	Перник	Перник	
		Радомир	Радомир	
			Земен	
			Ковачевци	
		Брезник	Брезник	
			Трън	
13.	Стара Загора	Стара Загора	Стара Загора	Стара Загора
				Раднево
				Гълъбово
				Опан
			Чирпан	Чирпан
				Братя
		Даскалови	Даскалови	
		Казанлък	Казанлък	
			Павел баня	
			Мъглиж	
			Николаево	
			Гурково	
	Сливен	Сливен	Сливен	
			Котел	
			Твърдица	

	Ямбол	Нова Загора Ямбол	Нова Загора Ямбол	Нова Загора Ямбол-град Община "Тунджа" Стралджа Елхово Болярово
14.	Хасково	Хасково	Хасково	Хасково Минерални бани Стамболово
		Димитров- град	Димитров- град	Димитров- град Харманли Симеоновград
		Свилен- град	Свилен- град	Свилен- град Тополовград Любимец
		Ивайлов- град	Ивайлов- град	Ивайлов- град Маджарово
	Кърджали	Кърджали	Кърджали	Кърджали Черноочене Момчилград Джебел Кирково
		Крумов- град Ардино	Крумов- град Ардино	Крумов- град Ардино